

Okvir EU politika: Zelena Agenda za Zapadni Balkan

Mr. Nada Vemić, dipl. ing. Elektrotehnike, CCEE

5. decembar, 2022.

UVOD

Održiva upotreba resursa je jedno od rešenja za probleme prekomjernog zagađenja, klimatskih promjena, generisanje otpada i zagađenja vazduha, vode i zemljišta.

U tom pogledu postavljeni su okviri EU politika i nove smjernice za suočavanje sa izazovima zaštite životne sredine predstavljene kroz dva dokumenta:

**Zeleni dogovor Evropske unije i
Zelena agenda za Zapadni Balkan**

01

...

ZELENI DOGOVOR EU

02

...

ZELENA AGENDA ZA ZB

03

...

OBLASTI ZELENE AGENDE

04

...

CILJEVI ZELENE AGENDE

01

...

EVROPSKI ZELENI DOGOVOR

Realizacija Zelenog dogovora EU

Prilagođavanje, povezivanje i
djelovanje svih sektorskih
politika na nivou Unije

USLOV

Zajednički odgovor na
regionalnom i globalnom
nivou

GLOBALNI PROBLEMI

Zdrava životna sredina,
kontrola klimatskih promjena i
upotreba čiste energije

CILJ

Zdrav život i čista životna
sredina

PRAVO

Istraživanja:

Porast temperature

Poslednje dvije
decenije - **18**
najtoplijih godina

Predviđanja

Rast **0,2°C** po
deceniji – povećanje
godišnje štete od
poplava od 5
na **112 miliona €**

Produktivnost

16% sredozemne
klimatske zone –
sušno i
neproduktivno do
kraja vijeka

Evropski Zeleni dogovor
European Green Agreement
Izvor/Source: Evropska komisija, COM (2019) 640

02

ZELENA AGENDA ZA ZB

- Nacrt mjera koje moraju biti usvojene
- Program ekonomske saradnje
- Sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju
- Okvir pregovaračkih poglavlja za pristupanje EU
- Ekološki ciljevi iz Zelenog dogovora za region do 2027.god.

EVROPSKA KOMISIJA

Brisel, 6. oktobar 2020.
SWD(2020) 223 final

RADNI DOKUMENT OSOBLJA KOMISIJE

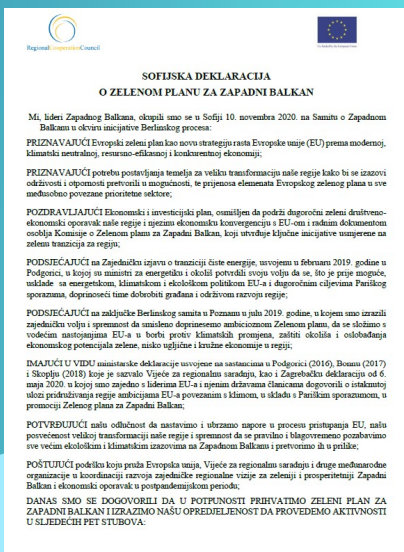
Smjernice za provedbu Zelene agende za Zapadni Balkan

i prateća

Komunikacija Komisije Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom ekonomskom i
socijalnom odboru i Odboru regija

Ekonomski i investicijski plan za Zapadni Balkan

{COM(2020) 641 final}

ZELENA AGENDA ZA ZAPADNI BALKAN

KO

Šefovi država i vlada
država Zapadnog
Balkana

GDJE

Samit Zapadni Balkan –
EU u okviru Berlinskog
procesa - Sofija,
10.11.2020.

03

...

OBLASTI ZELENE AGENDE

- Mjere na nacionalnom nivou
- Uspostavljanje okvira za regionalnu i međunarodnu saradnju
- Usklađivanje sa zakonodavstvom, pravnim tekovinama i standardima EU i
- Usklađivanje sa prioritetima predviđenim u Zelenom dogovoru

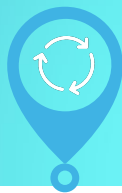
Oblasti

DEKARBONIZACIJA

...

Unutar klime,
energetike i
mobilnosti

CIRKULARNA EKONOMIJA

...

Otpad, recikliranje,
održiva
proizvodnja i
efikasno korišćenje
resursa

BIODIVERZITET

...

Zaštita i obnova

ZAGAĐENJE

...

Vazduh, voda,
zemljište

ODRŽIVOST

...

Poljoprivrede,
prehrambene
proizvodnje i
ruralnih oblasti

04

...

CILJEVI ZELENE AGENDE

Dekarbonizacija – oslobađanje od ugljenika

Obuhvata:

- Klimu
- Energetiku i
- Mobilnost - transport

DEKARBONIZACIJA - KLIMA

PROCJENA

ZB - region najviše
pogođen klimatskim
promjenama

Procjena porasta
temperature preko
5 °C do kraja vijeka

PARISKI SPORAZUM

Rast temperature
manji od 2°C

KLIMATSKA NEUTRALNOST

Do 2050.g.
predviđena
zakonom;
Dio strategije za ZB;
EU nudi iskustvo,
znanje i resurse

DEKARBONIZACIJA - ENERGETIKA

Emisija ugljenika

Cijena ugljenika
Trgovanje emisijama
ugljenika
Napredne tehnologije
Zakonska regulativa

ENERGETSKA EFIKASNOST

Unapređenje u svim
sektorima
Investicije u cilju
poboljšanja
energetske
efikasnosti
Građevinski sektor –
obnavljanje objekata

OBNOVLJIVI IZVORI

Povećati udio
obnovljivih izvora
Finansijski podsticaji
za obnovu
domaćinstava
socijalne kategorije

DEKARBONIZACIJA – MOBILNOST, TRANSPORT

• • •

ČISTIJA GORIVA

Promjena načina
prevoza

• • •

ZELENA TRANSPORTNA MREŽA

Prelazak sa drumskog
na željeznički
saobraćaj
Unutrašnji vodeni
putevi
Obnova
infrastrukture

• • •

DIGITALIZACIJA

Za sve vidove
transporta
Klimatska otpornost
transprtnih mreža

CILJEVI ZELENE AGENDE - CIRKULARNA EKONOMIJA

RESURSI

Kruže u što dužem
vremenskom periodu

OTPAD

Minimalno stvaranje
otpada
Prevenција i
Upravljanje otpadom

ODRŽIVI RAST

Smanjen pritisak na
prirodne resurse

ŽIVOTNI CIKLUS

Od dizajna do
proizvodnje,
recikliranja i vraćanja
resursa u ekonomiju

Recikliranje

...

Zapadni Balkan

Zastupljeno 3%

...

...

Zemlje Evropske unije

Zastupljeno 44%

CILJEVI ZELENE AGENDE – SMANJENJE ZAGAĐENJA

• • •

VAZDUH

Zagađenje u
regionu je najviše u
Evropi

Dolazi od:

- Industrije
- Grijanja
- Saobraćaja

• • •

ZEMLJIŠTE

Obnavljanje
degradiranog zemljišta

Održiva proizvodnja
hrane

Upravljanje šumama

Očuvanje ekosistema

• • •

VODA

Crpljenje vode za
industriju,
poljoprivredu i javni
sektor

Neprečišćene

otpadne vode

Mali procenat
prečišćene vode

CILJEVI ZELENE AGENDE – ODRŽIVA POLJOPRIVREDNA I PREHRAMBENA PROIZVODNJA

POLJOPRIVREDNO- PREHRAMBENI SEKTOR

Uskladiti sa EU
standardima za
bezbjednost hrane
Zdravlja biljaka i
životinja
Upravljenje
otpadnim vodama,
đubrivom i
otpadom

BEZBJEDNOST HRANE

Sanitarna kontrola
Sistem sertifikacije
Podsticati organsku
poljoprivredu
Smanjenje pesticida

OTPAD

Smanjivanje otpada u
ruralnim i priobalnim
oblastima

OBNOVLJIVE ENERGIJE

Investicije u proizvodnju
obnovljive energije i
tehnologiju

CILJEVI ZELENE AGENDE – BIODIVERZITET I PRIRODA

• • •

IZVOR

Hrane,
Sveže vode i
Čistog vazduha

• • •

MOGUĆNOST

Zaštite od poplava
Ublažavanja prirodnih
katastrofa

• • •

DOPRINOS

Regulišu klimu
Borba protiv degradacije
zemljišta

Okviri za biodiverzitet posle 2020. god.

- usvajanje i sprovođenje Strateškog plana za biodiverzitet do 2030. godine i planiranje sredstva za zajedničko sprovođenje, praćenje i izveštavanje u vezi ovog plana;
- donošenje i sprovođenje planova zaštite i obnavljanja prirode uključujući primorska područja;
- usvajanje i sprovođenje planova obnove šumskih predjela na nacionalnom nivou i za cio region,
- unapređivanje razmjene znanja i razvijanja partnerstva između istraživačkih centara i postojećih platformi ZB i EU

ZAKLJUČAK

Zeleni dogovor EU i Zelena agenda za Zapadni Balkan su dvije nove strategije EU u kojima se potencira zaštita životne sredine i borba protiv klimatskih promjena.

Okvir mjera za zaštitu osnovnih ekoloških vrijednosti omogućava da države Zapadnog Balkana zajedno sa državama članicama EU usklade svoje aktivnosti na sprečavanju budućih ekoloških katastrofa, pandemija i kriza koje proizlaze iz prekomjerne eksploatacije, mijenjanja i uništavanja prirode u trci za materijalnim dobrima i visokim nacionalnim dohotkom, kao i nemarnog i ravnodušnog odnosa ljudi prema prirodi i životnoj sredini.

HVALA NA PAŽNJI!

...

 ccee@t-com.me

 00382 68 355 066

 www.ccee.me

**CRNOGORSKI
CENTAR
ENERGETSKE
EFIKASNOSTI**